

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnstvo v Kopitarjevi ulici št. 5 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnštva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22.50
za en mesec Din 7.50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Predrzna igra kapitalistov.

Za bedo delovnih slojev pri nas je poučna naslednja igra avstrijskih kapitalistov: V Avstriji so plače uradništva in delavstva urejene temeljem indeksa cen življenjskih potrebščin na ta način, da se z vsakim zvišanjem cen zvišajo tudi plače. Ta način ureditve delavskih mezd drži kapitalistična podjetništva trdo v kleščah; delavstvu se ni treba boriti za zvišanje v dolgotrajnih, utrudljivih in žrtev polnih bojih, koncem katerih dosežejo poviške, katere so novi vali draginje že davno prehiteli. Umevno je, da se industriji v teh kleščah skrajno slabo počutijo in napenjajo vse sile, da bi se oprostil iz njih. Njihovo časopisje neutrudno dokazuje, da je avstrijska industrija neizprosno izročena pogianu, ako se ne pocenijo delavne sile, sklicujejo se enkrat, ki prihajajo vse do ista za zaključka, nobena prilika ne ostane neporabljena, da se s to trditvijo napolnijo vsa ušesa.

A ne ostane samo pri propagandi; kapitalisti stavijo na to točko vse. Oni z vsemi sredstvi tirajo krono navzdol, ugonabljajo gospodarstvo, njim se za vsako ceno hoče poloma. Upajo namreč, da bo polom odnesel tudi vse dosedanje delavske pridobitve, njihovo socialno in politično moč in da bo mogel potem kapitalizem na splošnih razvalinah znova zgraditi svojo vseobsegajočo stavbo.

Temu svojemu namenu so avstrijski industriji podredili tudi zadnji dunajski velesej. Po vsem časopisju so razglašali, da je prinesel velesej popoln neuspeh in dokazal, da avstrijska industrija vsled predragih delavnih sil ne more odoleti nemški konkurenci. To je izjavil po listih sam predsednik sejma komerc. svetnik Hochmut. Posrečilo se jim je ob tej priliki krono znova potlačiti. Toda igra jim vendar ni povsem uspela. Vzdignili so se trgovci in odločno zahtevali, naj se uradno objavijo podatki o uspehih sejma. In tu je prišlo na dan, da je imel sejm prav znaten uspeh. Prodalo se je za 120 milijard avstrijskih ali 16 milijard jugoslovanskih kron blaga. 70 % izločnikov je dobilo naročila, in sicer pride na vsakega izmed izločnikov po 11 novih odjemalcev. Praznih rok so odšli samo tisti sejmarji, ki so hoteli delati nepošteno kupčije po metodah, ki so se bile udomačile med vojno.

Nesramna igra avstrijskih kapitalističnih krogov je s tem v najširši javnosti razkrinkana. Ti krogi so dokazali, da so reakcionarni do kosti in da so popolnoma nesposobni, da bi soživel v pospeševali socialno evolucijo, kar bi bila njihova naloga ne samo v splošnem, ampak tudi njih najlastnejšem interesu. Ti ljudje sploh ne vejo evolucije, ampak hočejo revolucijo, ker upajo, da bo ta uničila delavstvo in njegovo politično moč, nakar bo zopet bila ura neomejene oblasti za kapitalizem. To so zakleti sovražniki zdravega, mirnega razvoja gospodarskih, socialnih in političnih razmer na svetu, to so netileci večnih nasprotij, vzdrževalci imperializma in militarizma. To so najnevarnejši škodljivci človeške družbe.

Prav tako do dna reakcionaren, do dna brezvesten in brezobziren, do skrajnosti predrzen je tudi jugoslovanski kapitalizem. To nam priča njegova igra v našem gospodarskem življenju, brezvestna igra z valuto, s trgovino, s prometom; to nam priča obznanje in balkanske metode v zatiranju delavstva, ječe in gavage; to nam priča brezvestna igra z železničarji in drugimi državnimi delavci, to nam priča čeli imperialistično-militaristični, centralistično-kapitalistični režim, ki tačas tlači Jugoslavijo po volji in moči teh krogov. Streti to moč, je prva politična in socialna naloga vseh, ki jim je v resnici do srečnejše bodočnosti našega naroda in človeštva sploh.

Današnja predborba.

Zürich, 10. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo devize: Berlin 1.65, Holandsko 195.00, Newyork 514, London 22.70, Pariz 47.25, Italija 27.55, Praga 9.95, Pešta 0.60, Zagreb 1.57, Varšava 0.14, Dunaj 0.06.

Dunaj, 10. aprila. (Izv.) Praga 147.75, Zagreb 23.63, Italija 407.5.

Sijajni shodi za močno ljudsko stranko.

Jesenice, 10. aprila. (Izv.) Včeraj je imela tukaj SLS javen shod, katerega se je udeležilo razven naših pristašev tudi mnogo pripadnikov drugih strank. Na shodu je poročal dr. Korošec o zunanji in notranji politiki naše države, o odnosih naše stranke do drugih slovenskih strank, ter o razmerah v naši lastni stranki in o taktiki Jugoslovanskega kluba, zakaj in v kolikor se razločuje od taktike Hrvatskega bloka. Naši pristaši na Jesenicah so se iz-

rekli za enotnost in slogu v stranki, ki ima sedaj važno nalogo, boriti se za socialno in versko svobodo ter za samostojno upravo Slovenije. Popoldne je govoril dr. Korošec na Dovjeh. Oba shoda sta bila sijajno obiskana in sta se izvršila v najlepšem redu. Ljudstvo je pokazalo, da je njegova rešitev le v strnjenih vrstah ljudske stranke, ki je najmočnejša sila v boju za gospodarsko osamosvojo slovenskega ljudstva.

Konferenca v Genovi.

Belgrad, 10. aprila. (Izvirno.) Poročajo iz Genove: 8. t. m. se je sestal dr. Ninčič z dr. Schanzerjem in z italijanskim ministrom predstnikom Fakto. Po tem sestanku se je ponovno sestal z dr. Schanzerjem. Oba zunanja ministra sta se precej časa sama razgovarjala. Tema njunega razgovora podrobnosti še niso znane.

Genova, 10. aprila. (Izvirno.) Program genovske konference še vedno ni določen. Na današnji otvoritveni seji bi imel po prvotnih dispozicijah govoriti samo Fakto. Na zahtevo Lloyd Georga pa bo govoril tudi on in z ozirom na to tudi eden izmed Francozov. V komisiji, ki bo razpravljala o najvažnejših vprašanjih, bodo zastopane samo velike sile in sicer: Anglija, Francija, Italija, Nemčija in Rusija. V komisiji za gospo-

darske, finančne in prometne zadeve pa bodo zastopane vse države.

Genova, 10. aprila. (Izv.) Dopisnik »Bohemijec« poroča, da mu je Čičerin izjavil, da pride Ljenuin osebo v Genovo, ker se želi sestati z Lloydom Georgeom.

Genova, 10. aprila. (Izv.) V hotelu »Bristol« se je vršila včeraj konferenca zastopnikov male antante pod predsedstvom dr. Beneša. Konferenca je bila nekako nadaljevanje dosedanjih konferenc male antante v Belgradu, Bratislavi in Pragi ter dr. Beneševih razgovorov v Parizu in Londonu. Na konferenci je vladalo popolno soglasje med zastopniki Češke, Jugoslavije, Rumunije in Poljske. — Danes popoldne je posejtil dr. Schanzer dr. Beneša. O čem sta razgovarjala, še ni znano.

Skupen nastop socialističnega proletariata o genovski konferenci.

Sklepi berlinske konference.

Berlin, 9. aprila. Dne 5. t. m. se je tu zaključila mednarodna socialistična konferenca. Uspeh obsega v glavnem dve točki: Sestavi se devetčlanski organizacijski odbor, ki naj izvrši priprave za sklicanje nove konference eksekutiv treh internacional; vsaka eksekutiva pošlje v odbor po tri može, ki jih svobodno sama določi. V tem odboru ne bo nikakega sklepanja z večino glasov, ampak bo odbor le nositelj soglasnosti, v kolikor bo vsakokrat med tremi internacionalami obstojala.

Druga točka obsega sklep: O priliki nastopa mednarodnega imperialističnega kapitalizma na konferenci v Genovi mora tudi svetovni proletariati skupno nastopiti in manifestirati svojo enotno voljo. Po vseh deželah naj se 20. aprila ali pa 1. maja t. l. prirede veliki javni nastopi mas. Skupni

program za te demonstracije tvorijo naslednje točke: Za osemurni delavnik, za pobiranje brezposelnosti, za enotno akcijo proletariata proti imperialistični ofenzivi, za rusko revolucijo, za stradalce v Rusiji, za obnovo političnih in gospodarskih zvez vseh dežel s sovjetsko Rusijo, za upostavo enotne proletarske fronte v posameznih deželah in v internacionali.

Razen skupne izjave, ki obsega gornja sklepa, je vsaka izmed treh socialističnih eksekutiv podala svojo posebno izjavo. Iz teh izjav je razvidno, da ogenj nasprotja med socialističnimi strujami še mogočno gori in da se ne bo dal še izlepa začušiti. Vendar tvori berlinska konferenca za ustvaritev enotne socialistične fronte važen korak.

Majhna gesta.

Gospod Radić ima to navado, da pove vsako misel v njenem najširšem pomenu. Široko povedane misli pa imajo to slabost, da se izkažejo — v ognju realnega življenja izkušene — za neizpeljive. In tako se dogaja, da je današnji hrvatski prvak vsem politikom uganka vseh ugank. Pravijo, da je Radić nezanesljiv, da je mojster v izpreminjevanju programov in da mu skok iz enega v čisto nasproten kot ne dela prav nobenih sitnosti, kaj šele težke vesti! — Ko se je začela pripravljati genovska konferenca, tedaj je gospod Radić zaročjal z neko spomenico Hrvatskega bloka na civilizirani svet. Vse je pisalo o njej, policijo in državne pravnike so mobilizirali zoper Radića predstavitelji velesrbskega centralističnega režima, črte spomenice pa je naglasil, da ima za hrvatsko stvar utrto pot v Genovo preko Pašića in centralistične Jugoslavije. Genova je tukaj, Radićeva spomenica mora začeti delati čudeže, in jih tudi — dela.

Sobotni »Hrvat« je objavil namreč memorandum »Hrvatskega bloka« od 25. marca 1922, v katerem protestira gospod Radić v imenu hrvatskega naroda radi neizpraznjene III. cone od strani Italije in radi kršenja suverenitete reške države. In tako je prišel gospod Radić od »Velike Hrvatske« od svojega veleradikalnega veleprograma do brezpomembnega protesta, slabe naročeni študentski demonstraciji.

Vsi, ki pričakujejo, da bo radićevstvo rešilo Jugoslavijo, bodo razočarani. Tudi v državnopravnih vprašanjih morajo vladati načela. Kakor hitro pa so načela tu, so skozi Radića nemogoči. Rajši povejmo manj in storimo več!

Vranglova acija.

Belgrad, 10. aprila. (Izv.) General Vrangelj je prosil našo vlado za potni list za Bolgarijo. Kakor se govori, je njegovo potovanje v Bolgarijo v zvezi z njegovimi načrti za pomladansko akcijo, o kateri so listi že poročali.

Madžarska stranka.

Subotica, 10. aprila. (Izvirno.) Vojvodinska madžarska stranka je izdala program, v katerem pravi, da se mora narodnim manjšinam v Vojvodini dopustiti, da se v političnem, gospodarskem in socialnem oziru samostojno razvijajo. Zahteva, da se ustava spoštuje vsaj v tem oziru, da se prebivalstvo obvaruje pred zlorabami uradnih organov. Zahteva v gotovih ozirih avtonomijo. Madžarski jezik naj se upošteva, ustanove naj se madžarske šole. Izda naj se obširna amnestija za politične zločince; agrarna reforma naj se izvršuje na ta način, da se vpoštevajo tudi madžarski kmetje. Pri invalidskih podporah naj se jemljejo v poštev tudi madžarski invalidi. V poslednji točki izjavlja vodstvo, da cilj stranke ni nikaka politična separacija.

IZDATKI ZA PRAVOSODSTVO.

Belgrad, 10. aprila. (Izvirno.) V proračunu ministrstva pravde, o katerem razpravlja sedaj finančni odbor, so predvideni sledeči izdatki: za Srbijo 57 milijonov in pol, za Črno goro 5,818.000, za Bosno in Hercegovino 31,970.000, za Dalmacijo 11 milijonov 831.000, za Hrvaško 43,146.000, za Slovenijo 19 milijonov 395.000, za Vojvodino 18,215.000.

Železničarjem v ednosti.

Včeraj dne 9. aprila 1922 se je sklenilo med zastopniki »Saveza železničarske Jugoslavije« in »Prometne Zveze« sledeči sporazum:

1. Vsaka koalirana organizacija mora biti pripravljena tudi do skrajnih bojnih sredstev za doseg skupnega cilja.

2. Vsaka organizacija v koaliciji ima po en glas brez ozira na število članov.

3. Pozivamo vse neorganizirane železničarje, da se nemudoma organizirajo v že obstoječih organizacijah; ako bi pa v teh organizacijah ne mogli ali ne hoteli sodelovati, naj si osnujejo svojo organizacijo ter se pridružijo v koalicijo, da se doseže popolna sloga in enoten nastop celokupnega železničarstva.

4. Delovanje v koaliciji se mora vršiti po določbah in v smislu resolucije, ki je bila sprejeta na javnem železničarskem shodu v Mestnem domu v Ljubljani, dne 23. marca 1922.

5. Stroške koalicije nosijo organizacije po enakih delih.

6. Poziva se »Zveza jugoslovanskih železničarjev« in »Uradniško udruženje za Jugoslavijo« v Ljubljani, da se na novo sestavljeni koaliciji pridružijo pod zgornjimi pogoji.

7. Neorganizirane železničarje zastopa koal. odbor, dokler isti nimajo še svojega zastopstva po svoji organizaciji.

Za »Savez«:

Ravnik I. s. t. č. predsednik; Marn I. s. t. č. tajnik.

Za »Prometno Zvezo« pooblaščen:
Franc Beltram I. r.

Železničarji, tovariši! Tu imate prvi uspeh Vaše odločnosti in trdne volje. Ako boste vztrajali z Vašo odločno voljo, boste gotovo dosegli uspehe. Edino tolažljivo znamenje v teh hudih, žalostnih in brezupnih časih je to, da je med železničarji zmagal zdrav razum. Dejstvo, da ste železničarji stili z odločnim nastopom svoje glavnosti svojih voditeljev, nam daje najboljšo upanje na boljše bodočnost. Naj le kričijo in hujskajo proti koaliciji plačani in neplačani ljudje političnih strank in strokovnih organizacij, vsi se bodo morali ukloniti zavednemu delavstvu, ako bo nastopalo s tako odločnostjo in brezobzirnostjo, kakor ste to pokazali tovariši.

Vnebovpijoče krivice od strani vlade in žel. uprave in škodljivo početje voditeljev in strokovnih organizacij je železničarje prisililo, da so se postavili preko svojih voditeljev na lastne noge. Postavili so statut, kako se mora delati v koaliciji. Pokazali so pot, po kateri je mogoče preprečiti vsako hinavščino in zahrbtnost. Zdaj se imajo odločiti še vsi tisti, ki vedno poudarjajo, da so pošteni in da jim je le dobrobit železničarstva pri srcu, da to tudi pokažejo.

Res je, kakor piše »Jutro«, da je v koaliciji nevarnost, da se marsikatera organizacija lahko razbije. To pa tudi mora biti, kajti resno, pošteno in odkrito delo ne sme imeti prav do nikogar nikakih ozirov. Organizacije, ki so resnično nestrankske in ki ne služijo brezvestnim hujskačem, ki hočejo delovno ljudstvo le cepiti in zavajati v medsebojne boje, take organizacije se nimajo bati poloma. Tiste organizacije pa, ki so neiskrene in ki služijo le za agitacijske garde gotovim politikom in strankam, take organizacije pa se morajo razrušiti, ker sicer bodo delovni stanovi večni sužnji kapitalizma in političnih strank.

Upamo z vso gotovostjo, da bodo železničarji tudi v drugih organizacijah znali svoje voditelje tako prisiliti za pošteno in odkrito delo, kakor so to pokazali tovariši pri »Savezu«. Vsem neorganiziranim pa kličemo: Organizirajte se in pridružite se v koalicijo. Ako hočete imeti tudi enotno organizacijo, Vam tega ne bomo branili, ker smo prepričani, da le enoten in skupen nastop celokupnega železničarstva nam more prinesiti uspehov. Dokler pa nimate še vsega železničarstva v enotni organizaciji, delajte v koaliciji, ker sicer bomo še nadalje tepeni

F. B.

Prva seja na novo sestavljene koalicije bo v sredo dne 12. aprila ob 7. uri zvečer v Šelenburgovi ulici št. 6/II.

Politični dogodki.

»Cementirano edinstvo.« Hrvatska Obrana piše: V Srbijo so odšli virovitiški »kmetje«. V njihovem imenu je govoril učitelj Ivakić, na banketu pa profesor Krnić. Izletnike so pozdravljali sami pristni »kmetje«: dr. Ribar, dr. Radosavljević in belgrajski župan Mitrović, ki je dejal, da pomenja izlet slavonskih »kmetov« v Srbijo »cementiranje edinstva«. To »cementirano edinstvo« ne pusti v Jugoslaviji dihati nikomur in bo obstalo vse do tlej, dokler bodo delavno ljudstvo predstavljali narejeni »kmetje« in »delavci«.

»Vrangel je čisto navaden begunec.« je dejal naš velemondni gospod zunanji minister dr. Ninčić. Te dni pa čitamo v belgrajskih listih to-le vest: »General Vran-gel je odšel v Niš, da pregleda tamkajšnje rusko naselbino in svoje vojske.« — Čuden begunec to, ki pregleduje vojske, pa še svoje vojske celo! — Ninčić se je torej motil? Ali vedoma? Ali kaj?

»Sodišče jim je preveč. Na sobotni veji finančnega odbora je protestiral dr. Dulibić radi reduciranja sodnikov in radi ukinitja okrajnih sodišč na Hvaru, Blatu in Tekavcu v Dalmaciji. Sodniki so z delom itak preobloženi, zato se sodniki ne smejo reducirati, najmanj pa ukinjati sodišča. Pravosodni minister se je poslan-čevemu stališču pridružil v celoti.

»Boljševiki med malo antanto. Listi poročajo, da bodo delegati posameznih držav na genovski konferenci sedeli tako-le razporejeni: V sredini bodo na vzvišenih sedežih sedeli zastopniki Italije, Anglije, Francije, Belgije in Japonske — velike antante. Okrog njih nekoliko nižje v polkrogu pa po abecednem redu zastopniki ostalih držav. Tako bodo delegati sovjetske Rusije imeli priliko se zabavati z delegati SHS in Romunije. Da se bo ta zabava vršila dostojno, na to bodo s svojega vzvišenega mesta pazili zastopniki velike antante. Mala antanta pa, ki ji pripadajo SHS in Romunija, se ne imenuje zastoj — mala!

Dnevni dogodki.

— Štrajk v Trzinu. Iz Trzina: Trziškimi podjetnikom ne gre v glavo, da tudi delavci ščitijo zakon. Tako se upirajo celo oblasti, ako ta hoče delavca vsaj malo varovati pred izkoriščanjem od strani delodajalca ali kogarkoli. Tako se je zgodilo v Trzinu, ko je vlada razpisala pogajanja kovačev, da so se podjetniki komaj odzvali odloku vlade, češ, kaj to mene briga, jaz se z delavstvom ne pogajam in me nihče ne od organizacije ne od vlade ne more prisiliti, da bi delavcem plače zvišal. K temu poudarjamo, da je tudi tukaj anarhija od zgoraj, ker višji, to je delodajalec, se upira avtoriteti, kadar ta hoče vsaj malo ščititi slabejšega pred močnejšim. Vsled okamenelih src podjetni-

kov so bili kovači primorani stopiti 6. aprila v stavko, s katero si hočejo priboriti vsaj tako visoko plačo, kakor jo ima drugo kvalificirano delavstvo v Trzinu. Pri tem pa bo naše kovače in njih težnje podpiralo vse krščansko socialno delavstvo. Podjetnikom pa zagotovimo, da bodo enkrat morali priznati radi ali neradi, da organizacija kršč. soc. delavstva obstoji, da je od dne do dne bolj močna in da bo enkrat tudi kapitalističnemu zmajzu strla glavo. To povemo odkrito, najsi bo to ljubilo ali ne g. Globočniku in g. Ahačiču, katera dva tako obožavata zlatega teleta, bednih družin svojih delavcev pa ne vidita.

— Majdičev mlin v Jaršah pogorel do tal. Včeraj ob pol 5. popoldne se je vnelo v Majdičevem mlinu v Jaršah. Ogenj se je takoj razširil na vse dele poslopja in magazine. Posrečilo se je rešiti nekaj malega pšenice in moke, vse drugo je zgorelo s poslopjem vred. Na lice mesta so prihiteli požarne brambe iz Domžal, Kamnite in Mengša, ki so neutrudno gasile do jutra. Tako je ostala strojnica, med tem ko je tovarna s skladišči pogorela. Škode je baje do 40 milijonov kron. Na pogorišču štrle kvišku le razvaline zidovja, izmed katerih se vedno še dviga dim. Majdičev mlin v Jaršah je bil eden največjih na Slovenskem.

— Poletna rezidenca pokr. namestnika. K naši tozadevni sobotni vesti nam danes sporoča g. namestnik Ivan Hribar: Vest, da sem kupil vilo na Bledu, je neresnična. — Tozadevna sobotna vest bodi s tem popravljena.

— Napadalec na šmarskega postajnega odpravnika Pompeta aretiran. Svoječasno naše poročilo o napadu na postajnega načelnika v Šmarju moramo v toliko popraviti, da napadeni gospod Pompe ni postajenačelnik, marveč železniški postajni odpravnik. Napadel ga je leta 1900. pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko rojeni Lovro Krmelj. Udaril ga je z vozno ročico po glavi. Gospod Pompe je napadalec obvladal in ga vrgel ob tla. Ko sta Pompe in železniški delavec Pujas skušala izvit napadalec samokres, je Krmelj dvakrat sprožil in je Pompeta zadel v desno nogo. Napadalec je med tem, ko so poklicali postajenačelnika Franceta Sivka, ušel. Pompeja so prepeljali v bolnišnico. Napadalec se je skrival v kozolec, v katerem je celo noč tičal. V pozni noči je zapustil skrivališče in odšel proti Ljubljani, toda na cesti pri Škofljici so ga orožniki iz Škofljice zasačili, aretirali in ga izročili deželnemu sodišču. Krmelj je orožnikom priznal, kar je storil in rekel, da je prišel 3. aprila v Šmarje, kjer mu je ravno g. Pompe posodil 6120 kron, ker ga je naglajal, da so mu reparji uropali 6200 K. Gospoda Pompeta je zamenjal z nekim sošolcem, na katerega je bil jezen. Ko se mu je povedalo, da se je zmotil v osebi, je svoj čin obžaloval in rekel, da naj se g. Pompetu sporoči, da ga prosi odpustanja.

Orožnikom je tudi pripovedoval, da je nastavljen kot računski asistent pri okr. glavarstvu v Ptuj in da ima zdaj dopust in da je njegova žena Zorka učiteljica. Aretirani napadalec simulira zmedenost in bi bil najbrž, če bi bil g. Pompeta ubil, oropal postajno blagajno. Sedna preiskava bo ugotovila, v koliko so navedbe aretirane napadalec resnične. Pohvalo zaslužijo orožniki, ki so tako naglo nevarnega zločinca aretirali.

— Samoumor vsled bede. Iz Most nam poročajo 9. t. m.: Obesil se je včeraj stavb. delavec Franjo Vodovnik iz Savinjske doline na Štajerskem, rojen leta 1895. v Braslovčah pri Celju. Zapustil je pismo, v katerem sporoča, da mu je nemogoče dalje živeti ob teh razmerah in da gre prostovoljno v smrt.

— Belgrad brez kruha. Belgrajski listi poročajo, da je ostal Belgrad brez kruha. Vsa skladišča in vsi mlini so zaprti, a ljudstvo zahteva kruha. — Kakor se vidi, zadeva vse kraje žitrodne Jugoslavije ista usoda po zaslugi tistih, ki jim ne manjka kruha, pač pa vesti.

Iz trboveljskih revirjev.

»Potegnili so ga.« Jutru v odgovor: V dotični notici iz Trbovelj ni bil mišljen g. Mercina, ker je ta že okrog dva meseca odsoten, pač pa gre to na naslov enega današnjih glavnih stebrov demokratske podrtije. — Torej nismo nikogar potegnili. — Trboveljski dopisnik.

Trbovlje. V torek 11. t. m. se vrši v »Domu« diskusija o stavki in »Glasnikove« stališču o stavki.

Ljubljanski dogodki.

Ij Novi zvonovi trnovske cerkve so bili včeraj slovesno pripeljani v Trnovo v prazničnem spremstvu Trnovčanov. Pred cerkvijo je izvršil posvetitev novih zvonov g. knezoškof ob obilni udeležbi ljudstva, ki je bilo zbrano vkljub deževju. Slovesnost je posetil tudi mestni župan dr. Perić z gospo soprogo. G. knezoškof je imel ob tej priliki lep in pomenljiv nagovor. Po posvetitvi se je vršila v cerkvi pobožnost, nakar so zvonove dvignili v line. Ob pol 6. uri so že zapeli v veliko veselje Trnovčanov.

Ij Frančiškanski odbor SLS ima noč v Jugoslav. tiskarni, I. nadstr., važno sejo. Vabljeni odborniki in zaupniki.

Ij Smrtna kosa. V petek je umrl g. Anton Kane, posestnik in trgovec, v soboto pa gospa Antonija Dolenec, soproga svečarja Oroslava Dolenca. Naj počiva v miru!

Ij Velikonočna procesija v Križankah pojde letos povsem novo daljšo pot, da se sprevod čim bolje razvrsti. Iz cerkve krene preko Valvazorjevega trga na Emonsko

cesto, potem po Cojzovi cesti na Breg in po Križevniški ulici nazaj v cerkev. Izhod točno ob 8. uri zvečer.

Ij Tatvina. V času od 31. marca do 1. aprila 1922 je bila iz na Rancingerjevem tiru stojetege žel. voza ukradena ena pletena vojaška košara z različnimi živili v vrednosti 209 kron. — Gamzetu Francu, instalaterju, stanujočemu na Dunajski cesti št. 9. je bila ukradena dne 5. aprila t. l. ob 16. uri v Selenburgovi ulici izpred vrat Jadranske banke varilna svetiljka, vredna 600 kron.

Ij Tatvina kolesa. V noči od 25.—26. marca 1922 je bilo ukradeno posestniku Francu Lenček iz Kleč št. 26, obč. Dol, okr. Ljubljana iz nezaklenjene veže po do-sedaj še neznanem storilcu »Puche kolo«, vredno 3000 K.

Naša društva.

d V Rokodelskem domu predava no-čoj ob 8. uri priljubljeni predavatelj g. dr. Anton Breclj. Prosveta za stolno župnijo in šolski okraj vabi k obilni udeležbi vse člane in prijatelje.

Socialni vestnik.

o 0 novem kolektivnem dogovoru v pivarski obrti. Obrambna zveza čeških pivarjev je imela posvetovanja o novem kolektivnem dogovoru s pivarniškim delavstvom. Posvetovanja so se vršila ob udeležbi 30 zastopnikov pivarskih podjetij, 65 odposlancev vseh treh delavskih organizacij kakor ob udeležbi neorganiziranega delavstva. Pogajanja so bila pod pritiskom nastale pivarske krize in nezaposlenosti delavstva na temelju predlogov, ki jih je izdelala obrambna zveza pivarjev in predložila delavstvu že pred 14 dnevi. Zastopniki delavcev so izprva odklanjali predloge ali po celodnevem pogajanju so predloge sprejeli. Dosegle so se naslednje mezde: Mezde preko časa so se znižale za vse dni za prvih 8 ur v tednu s 50% na 25%, ob nedeljah za prve 4 ure s 100% na 50%. Prispevki za obleko vobče odpadejo. Prazniki so bili zmanjšani za 1 dan. Dopusti so urejeni tako, da bodo povečani s 3 na 5 dni, ali najdaljši dopust t. j. 14 dni, bo skrajšan na 10 dni. Prodaja deputatnega piva tretjim osebam je v bodoče popolnoma prepovedana. Prispevke k socialnim napravam in pristojbinam morajo nositi nameščenci. — Kapitalizem je močnejši ko organizirano delo — tudi na Češkem.

Širite »NOVI ČAS«

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Gospodarska Zveza, manufakturni oddelek

Ljubljana, Dunajska cesta 29, na dvorišču.

15% popusta!

Samo 14 dni!

15% popusta!

Prporočamo ravnokar došlo veliko izbiri raznega blaga: sukno, kamgarn in ševjot, volneno in polvolneno za moške in ženske obleke. V zalogi imamo tudi žamet, svilo, hlačevino, kamrik, pisano, belo in rujavno kontenino posebno dobre vrste, blago za blazine in namizne prte, svilene robce, šale, volnene robce v najnovejših vzorcih, nadalje največja zaloga usnja in čevljev na drobno in debelo.

Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Neki dečko mu je zavpil na uho, naj gleda. Ta paberek je imel sjaslo lice in šele čez čas ga je Mac spoznal na zajči usnici. Bil je dečko iz sosčine, s katerim se je še včeraj pretepaj, ker ga je zmerjal z »zajcem«.

»Izbiramo jalovino, Mac,« mu je vpil »zajec« z visokim glasom na uho. »Kamenja ne smemo prodajati!« Ze drugi dan je Mac prav tako vedel kakor drugi, kaj je premog in kaj je kamen, na lomu, na blesku, na obliki. In čez osem dni mu je bilo, kakor da že leta in leta stoji v tej sjasli lopi sredi hrupa in premoga.

Sklonjen nad neprestano drsečim potokom premoga, segajoč s črnima rokama po »jalovino« — je stal Mac dve polni leti vsak dan na določenem mestu, peli od zgoraj. Tisoči ton premoga so drsli pod njegovimi malimi, hitrimi rokami.

Vsako soboto si je šel po mezdo, ki jo je (odštevši malo razpoložnino) moral vso izročiti očetu. Mac je dovršil deveto leto in postal mož. Ako je šel ob prosli nedelji v »saloon«, je imel trd klobuk in ovratnik. Pipa mu je bingljala med belimi zobmi; zvečil je gumi ter imel zmerom dovolj sline med jezikom in nebom. Bil je mož, govoril kakor velik in imel le jasni, visoki glas dečka, ki leden preživlja v ropotajoči delavnici.

To je bil premog nad zemljo, in on, Mac, jo je poznal ter znal razložiti vsako stvar — bolje nego oče in Fred! Bilo je na ducate dečkov, ki še čez leto dni niso niti sanjali, odkod prihaja ves ta premog, ta neskončni velelok premogovnih grud, ki so ropotale v vagone. Dan in noč so škripala železna vrata v jamo in od mokrote cedeci se dvigalni koš je dan in noč bruhal brez odmora po štiri železne regljače polne premoga, peldesel centov naenkrat. Dan in noč so razlajali regljači po železnih ploščah v lopi, dan in noč

so se obračali na določenem mestu nad neko odprino (kakor kura na ražnju!), siresali premog v luknjo in odbrzeli prazni nazaj. Od tam pa je premog dvigalo verižno dvigalo; velika sita so ga tresla seminlja; tu je premog v reščal. Debeli premog, vozilni premog, se je sul v vagone in se odvažal. Da, well, to so vedeli tudi drugi dečki, a več ne! Mac si je bil že po enem mestecu dejal, da ni mogoče, da bi mogli le regljači, ki so rožljali skozi lopo, privražati ves ta premog. In tako je tudi bilo! Dnevno je prihajalo na stolne vagone — od Uncle Toma II., Uncle Toma III. in Uncle Toma IV. — vsi so prihajali k Uncle Tomu I., ker so bile tu lužarne in »kemični obrat«. Mac je vse ogledal in vse vedel! On je vedel, da odnese verižno dvigalo premog v lužarno. Tam leti premog skozi koljce, v katerih ga voda odplavi ter pusti kamenje na dnu. Premog pa se vsipa v velik boben s peterimi sili z različnimi luknjami; tu še vrli, ropota in drsa ter se izbira. Posamezne vrste se vsipajo po kanalih k različnim lijakom ter padajo kot premog v kosih, melirani premog, orešniki I., II. in III. v železniške vagone ter se odvažajo. Drobni premog pa, drobci in prah — te so melali vsrhan, misliš? Nel Vprašaj Maca, desetletnega inženirja, in povedal ti bo, da so premog »izsesavali«, da ni bilo sledu o njem. Ta premogovna sipa je lila na železno, preluknjano stopnišče, ki se je zdelo, da sivo in zamazano stoji čisto na miru. Če si pa pozorneje pogledal, si videl, da se počasi, prav počasi premika. V točno dveh dneh je prišla vsaka stopnica na vrh, se preobrnila in siresla prah v velikanske lijake. Od tu je prišel prah v peči za koks, postal je koks, plini so se shladili v visokih, kakor vrage črnih kolih in iz njih je tekel kafran, amonjak in vse druge vrste. To je bil »kemični obrat« Uncle Toma I. in Mac je vse to vedel.

Ko je bil Mac v desetem letu, je dobil od očela debelo obleko iz rumenega platna in volneno ovratnico; ta dan se je peljal prvič — tja, od koder je prihajal premog.

Železne zapore so zažvenkelale, zvonec je udaril, koš je bučil navzdol. Najprej počasi, potem v blazni naglici, tako da je Mac mislil, da se preluknja dno, na katerem je sedel. Za hip se mu je stemnilo pred očmi, želodec se mu je stisnil — nato pa se je zavedel. S piskajočim ropotom je padal koš osemsto metrov v globočino. Bil je ob provodno tračnico, da je zvenčalo in pokalo, kakor da se lomi v kose. Voda je pljuskala nanje, mokri, črni oboj jame iz desk se je v svitu jamskih svečik naglo dvigal ob odprlih vratih njihovega koša navzgor. Mac si je dejal, da mora to tako biti. Dve leti je gledal, kako kopači in rudarji s svojimi svetilkami — ki so kakor kresnice plesale v temni lopi — ob izmenjavi sihta izstopajo iz koša ali izginjajo v njem v jamo, pa samo dvakrat se je nekaj dogodilo. Enkrat je bil udaril koš pod streho in ljudem razbil črepinje, drugič se je bila ugrala vrh; dva paznika in en inženir sta bila treščila v močvarjo. To se je pač lahko dogodilo, pa se ni dogajalo.

Namah je koš obstal in bila sta na počvi in nena-doma je bilo vse liho. Sprejelo ju je par polnagin, tako črnih poslaj, da jih ni bilo spoznati.

»Ali si nam pripeljal svojega fanta, Allan?«

»Yep! — Sem!«

Mac se je nahajal v vročem tunelu, ki je bil ob jami medlo razsvetljen ter se naglo izgubljal v temi. Čez čas je zamigljala v daljavi lučka, izluščil se je iz teme nekakšen šimelj, njemu ob strani Jay, konjski poganjaček — ki ga je Mac že dolgo poznal — in za njim je klopotalo dvajset železnih, s premogom naloženih regljačev.

Jay se je zarežal. »Halo! Tukaj je!« je vpil. »Mac, jaz sem včeraj zadel še tri drinkse na pokeravtomatu. Hej, hei, slop Boney! Oha, Boney!«

Temu Jayu je bil Mac pridružen za pomočnika in cel mesec je koracal kakor senca ob njegovi strani, dokler se ni izučil. Nato je Jay izginil in Mac je delo vršil sam.